

Polacy o integracji europejskiej

Opracowała
Beata Roguska

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Wyróżniająca Jakość Badań

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Poziom aprobaty obecności Polski w Unii Europejskiej praktycznie nie zmienił się od lipca ubiegłego roku. Poparcie dla członkostwa w UE deklaruje 82% badanych. Przeciwnych mu jest 14% ankietowanych.
- Wśród korzyści wynikających z członkostwa w UE badani najczęściej wymieniają otwarte granice i swobodę podróżowania (73%), możliwość podejmowania pracy na terenie UE (49%) i wykorzystywania funduszy unijnych (47%) oraz poprawę infrastruktury w kraju (52%).
- Przekonanie, że członkostwo w UE nadmiernie ogranicza suwerenność naszego kraju, wyraża obecnie 38% pytanych (o 6 punktów procentowych mniej niż dwa lata temu), połowa (50%, wzrost o 7 punktów od 2024 roku) jest przeciwnego zdania. Obawy związane ze zmniejszeniem suwerenności Polski dotyczą przede wszystkim rolnictwa i polityki rolnej, a także ochrony środowiska i klimatu oraz transformacji energetycznej.
- Od 2022 roku wyraźnie zmaląła aprobatą dla pogłębienia integracji europejskiej. Obecnie Polacy są bardziej podzieleni w opiniach na temat pożądanego kierunku zmian w UE. Zbliżone odsetki opowiadają się z jednej strony za pogłębieniem integracji (26%), a z drugiej za zwiększeniem roli państw narodowych (23%) lub nawet wyjściem Polski z UE (5%). Blisko co trzecia osoba (32%) chciałaby zachowania *status quo*.
- W ocenie większości badanych (62%) hipotetyczne wyjście Polski z UE przyniosłoby naszemu krajowi więcej strat niż zysków. Tylko niespełna co dziesiąty (9%) widzi głównie korzyści z tym związane. O równowadze zysków i strat mówi 16% respondentów.

SPIS TREŚCI

Poparcie dla członkostwa Polski w UE	1
Ocena skutków członkostwa	3
Postrzeganie suwerenności Polski w UE	8
Stosunek do umowy UE–Mercosur	12
Oczekiwania dotyczące kierunku zmian w UE	14
Czy poexit się opłaca?	17

Badania CBOS z ostatnich lat pokazują, że stosunek do rozwoju integracji europejskiej wyznacza obecnie główną oś podziałów politycznych w Polsce¹. W styczniowym sondażu zapytaliśmy badanych o szereg kwestii dotyczących integracji: poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej, ocenę jego skutków, oczekiwania dotyczące kierunku zmian w UE i stosunek do ewentualnego poplexitu².

POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA POLSKI W UE

Stosunek do obecności Polski w Unii Europejskiej praktycznie nie zmienił się od lipca ubiegłego roku. Poparcie dla członkostwa Polski w UE deklaruje 82% badanych. Przeciwnych mu jest 14% ankietowanych. Najwyższy poziom aprobaty dla przynależności Polski do UE notowaliśmy w czerwcu 2022 roku, kiedy odsetek jej zwolenników sięgał 92%, a odsetek przeciwników był na poziomie 5%.

TABELA 1

Stosunek do członkostwa Polski w UE	Wskazania respondentów według terminów badań																		
	2017		2018			2019			2020			2021		2022	2023	2024		2025	2026
	VI	XII	I	IV	XI	II	III	IV	II	V/VI	XII	X	X/2	VI	IV	III	XI	VII	I
	w procentach																		
Zwolennicy	88	85	87	88	87	88	91	91	89	87	88	90	88	92	85	77	80	81	82
Przeciwnicy	9	8	10	8	7	8	5	5	7	8	6	6	6	5	10	17	13	13	14
Niezdecydowani	3	7	3	4	6	4	4	4	4	5	6	4	6	3	5	6	7	6	4

¹ Zob. komunikat CBOS „Charakterystyka poglądów elektoratów głównych ugrupowań politycznych”, maj 2025 (oprac. B. Roguska).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (429) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

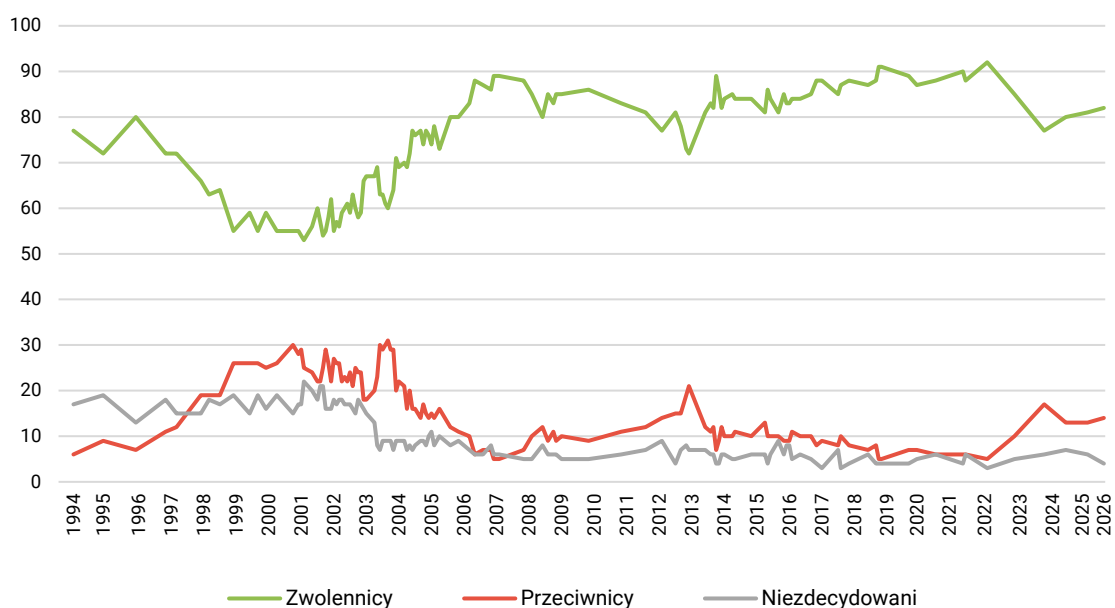
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 8 do 20 stycznia 2026 roku na próbie liczącej 938 osób (w tym: 55,5% metodą CAPI, 26,4% – CATI i 18,0% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Stosunek do członkostwa Polski w UE

Zwolennicy członkostwa Polski w Unii Europejskiej dominują we wszystkich uwzględnionych w analizach grupach społeczno-demograficznych. Stosunek do członkostwa w największym stopniu różnicuje status społeczno-ekonomiczny. Generalnie poparciem dla obecności w UE sprzyja wyższy status (wykształcenie wyższe, wysoki poziom dochodów *per capita* i – przede wszystkim – zadowolenie z warunków materialnych gospodarstwa domowego). Stosunkowo najwięcej przeciwników członkostwa jest wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (20%) i robotników wykwalifikowanych (27%), badanych o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 2000 zł (24%) i źle oceniających swój poziom życia (26%). Warto jednak zwrócić uwagę, że jedną z grup, w której w styczniowym badaniu notujemy względnie wysoki odsetek przeciwników członkostwa w UE (26%), są właściciele firm, należący do osób lepiej niż przeciętnie sytuowanych i wykształconych. Więcej zwolenników członkostwa jest wśród mieszkańców miast (od 84% do 88% w zależności od kategorii) niż wsi (75%). Częściej za obecnością w UE opowiadają się kobiety (84%) niż mężczyźni (79%).

Stosunek do członkostwa w UE określa jednak przede wszystkim orientacja polityczna. Przynależność do UE popiera 97% badanych identyfikujących się z lewicą i 86% określających swoje poglądy jako centrowe. Mniej przychylne nastawienie do przynależności do UE mają osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne – do jej zwolenników zalicza się 67% spośród nich, zaś do jej przeciwników – co czwarty. Istotnym komponentem orientacji politycznej jest religijność. Poparcie dla członkostwa rośnie wraz ze spadkiem religijności mierzonej częstością udziału w praktykach religijnych; i odwrotnie – im częstsze praktyki, tym większy sprzeciw wobec obecności w UE (sięgający 28% wśród praktykujących kilka razy w tygodniu).

Poparcie dla obecności Polski w UE deklarują wszyscy lub niemal wszyscy wyborcy Koalicji Obywatelskiej i Lewicy. Zwolennicy pozostałych ugrupowań nie są już tak jednomyślni. Zarazem kolejne już badanie potwierdza, że po prawej stronie sceny politycznej najbardziej niechętny członkostwu jest elektorat Konfederacji Korony Polskiej. Odsetek przeciwników członkostwa w elektoracie PiS sięga jednej czwartej, w elektoracie Konfederacji WiN – jednej trzeciej, zaś wśród sympatyków partii Grzegorza Brauna – niemal połowy.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do członkostwa Polski w UE		
	Zwolennicy	Przeciwnicy	Niezdecydowani
	w procentach		
Lewica*	100	0	0
Koalicja Obywatelska	99	1	0
Prawo i Sprawiedliwość	70	26	4
Konfederacja WiN	64	34	2
Konfederacja Korony Polskiej*	46	48	6

* Uwaga: mała liczebność elektoratu w badanej próbie

OCENA SKUTKÓW CZŁONKOSTWA

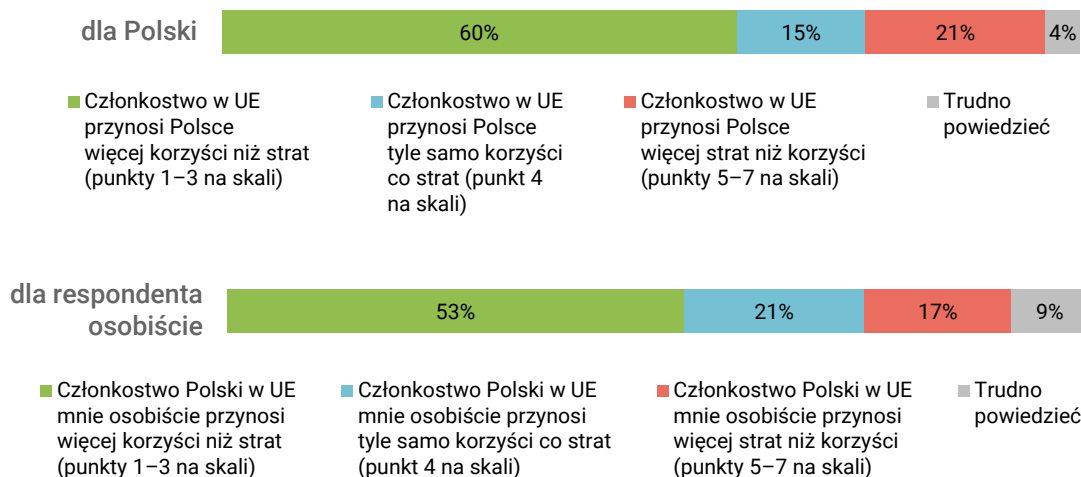
Społeczne oceny bilansu integracji są raczej pozytywne zarówno w wymiarze ogólnopolskim, jak i osobistym.

Obecnie trzy piąte ankietowanych (60%) uważa, że obecność Polski w UE przynosi naszemu krajowi więcej zysków niż strat. Nieco więcej niż co piąty badany (21%) sądzi odwrotnie: że nasz kraj raczej traci, niż zyskuje na przynależności do UE. Przekonanie, że pozytywne i negatywne efekty członkostwa się równoważą, wyraża 15% badanych.

Mniej jednoznacznie postrzegane są skutki członkostwa w wymiarze osobistym. Niemniej jednak także w tym przypadku dominują oceny pozytywne (53%). Raczej straty niż korzyści związane z przynależnością do Unii dostrzega 17% ogółu respondentów. Co piąty badany (21%) skłania się ku opinii, że on osobiście tyle samo zyskuje, co traci na obecności w UE.

RYS. 2. Ocena skutków członkostwa

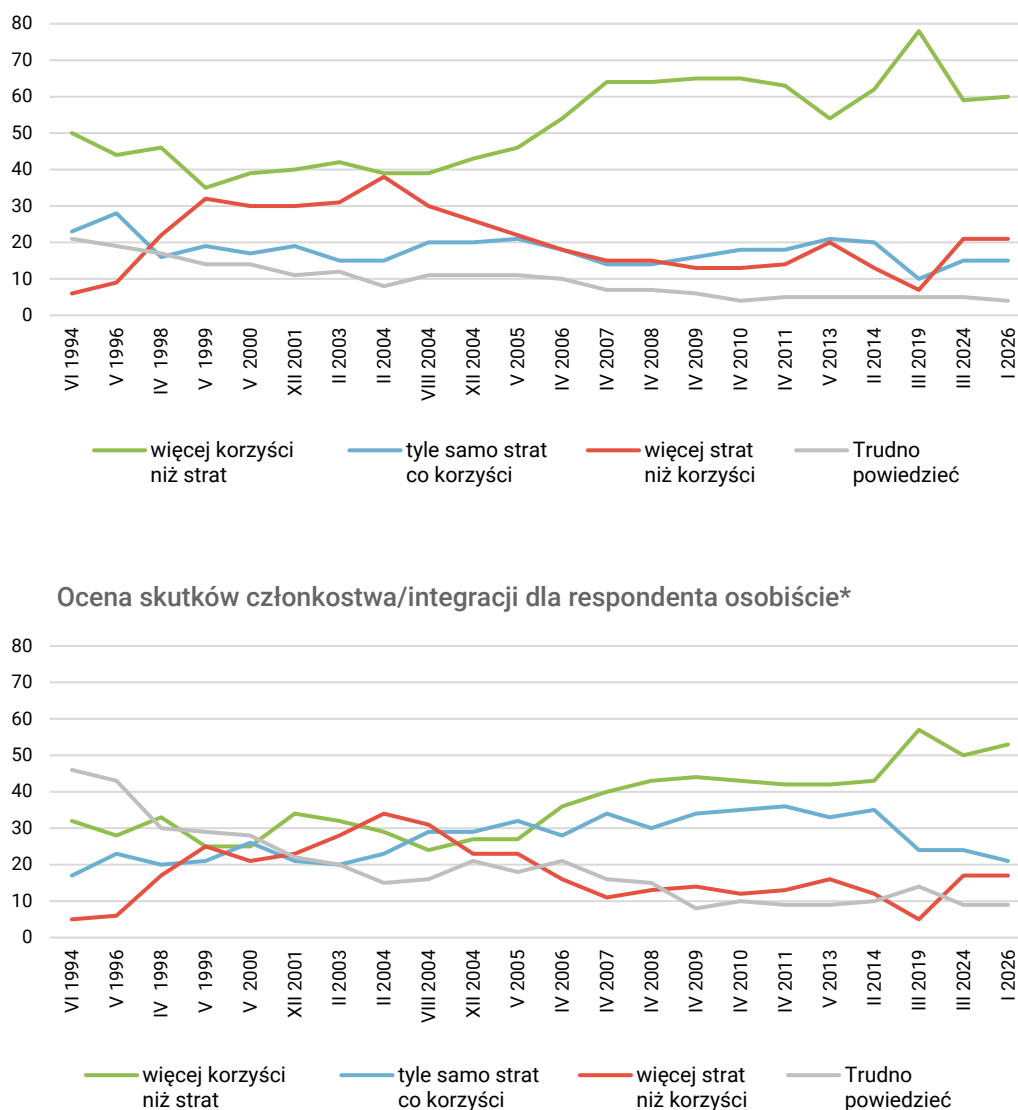
Odpowiedzi na siedmiostopniowej skali (1–7)

Opinie o skutkach przynależności do UE zmieniły się niewiele w ciągu ostatnich dwóch lat. Od marca 2024 roku przybyło nieco (o 3 punkty procentowe) osób zadowolonych ze skutków członkostwa w wymiarze osobistym. Rekordowo dobre oceny skutków członkostwa notowaliśmy w 2019 roku, piętnaście lat po akcesji. Zadowolenie z bilansu integracji dla Polski deklarowało wówczas aż 78% badanych. Przekonanie, że osobiście korzystają na obecności w Unii, wyrażało w tym czasie 57% ogółu ankietowanych.

Biorąc pod uwagę cały okres przynależności Polski do UE, a więc lata 2004–2026, można zauważyć, że jeszcze nigdy różnica między odsetkami osób zadowolonych z rezultatów członkostwa dla Polski i dla siebie osobiście nie była tak mała jak obecnie (7 punktów procentowych). W ubiegłych latach różnice te sięgały nawet 24 punktów (2007 rok). Odsetek dobrze oceniających skutki członkostwa w wymiarze osobistym jest drugim najwyższym w historii badań CBOS. Inaczej jest z oceną rezultatów członkostwa dla Polski. Polacy szybko po akcesji nabrali przekonania, że nasz kraj korzysta na integracji. Od 2006 roku z opinią tą zgadzała się każdorazowo większość ankietowanych. Jak pokazywały wcześniejsze analizy, nadzieje na poprawę sytuacji w kraju w większym stopniu niż nadzieje na polepszenie sytuacji własnej decydują o społecznym poparciu dla członkostwa naszego kraju w UE. Nadal tak jest, choć – jak pokazywały już badania sprzed dwóch lat – oceny skutków członkostwa w wymiarze osobistym mają już niewiele mniejsze znaczenie niż jego postrzegane rezultaty dla kraju.

RYS. 3. Ocena skutków członkostwa/integracji dla Polski*

* Do lutego 2004 roku pytaliśmy o przewidywania dotyczące skutków integracji

We wszystkich uwzględnionych w analizach grupach społeczno-demograficznych bilans skutków członkostwa Polski w Unii Europejskiej zarówno w wymiarze krajowym, jak i osobistym częściej oceniany jest *in plus* niż *in minus*. Przekonanie o pozytywnych rezultatach obecności Polski w UE szczególnie często wyrażają osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (o wyższych dochodach *per capita* oraz dobrze oceniające swoją sytuację materialną) oraz mieszkańcy dużych i średnich miast. Przedstawiciele tych grup częściej niż inni czują się także osobiście beneficjentami członkostwa Polski w UE.

Stopień zadowolenia z efektów członkostwa stosunkowo najbardziej różnicują poglądy polityczne. Skutki obecności w Unii – zarówno w wymiarze ogólnopolskim, jak i osobistym – wyraźnie lepiej oceniają badani deklarujący lewicowe niż prawicowe poglądy polityczne. Ponadto korzyści z integracji

stosunkowo częściej niż inni dostrzegają osoby nieuczestniczące w praktykach religijnych lub robiące to sporadycznie.

Przeświadczenie o dodatnim bilansie członkostwa w UE – zarówno dla kraju, jak i w wymiarze osobistym – dominuje w elektoratach Koalicji Obywatelskiej i Lewicy. W przeważającej mierze zadowoleni z efektów obecności w UE są także sympatycy Konfederacji WiN. Korzyści z członkostwa są natomiast mniej oczywiste dla wyborców Prawa i Sprawiedliwości i – przede wszystkim – Konfederacji Korony Polskiej. Wyborcy ugrupowania Grzegorza Brauna wyraźnie częściej zauważają minusy niż plusy członkostwa w UE – zarówno dla kraju, jak i dla siebie.

TABELA 3

Potencjalne elektoraty	Członkostwo w UE przynosi Polsce więcej korzyści niż strat	Członkostwo w UE przynosi Polsce tyle samo korzyści co strat	Członkostwo w UE przynosi Polsce więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Lewica*	87	13	0	0
Koalicja Obywatelska	87	3	9	1
Konfederacja WiN	57	10	33	0
Prawo i Sprawiedliwość	31	25	39	5
Konfederacja Korony Polskiej*	27	15	50	8

* Uwaga: mała liczebność elektoratu w badanej próbie

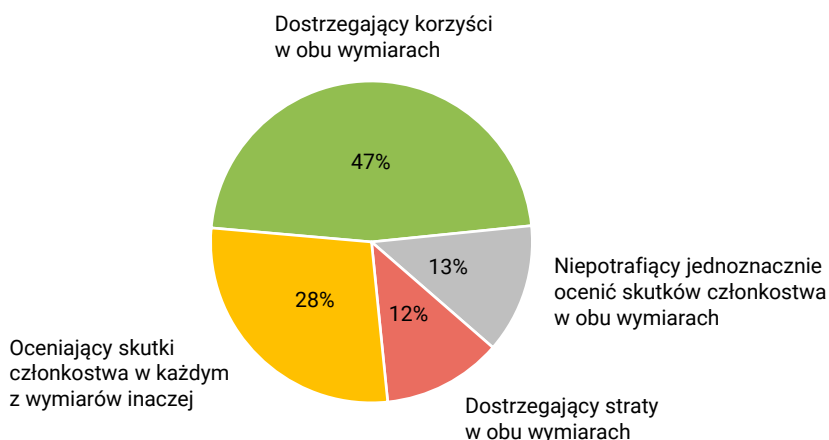
TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Członkostwo w UE mnie osobiście przynosi więcej korzyści niż strat	Członkostwo w UE mnie osobiście przynosi tyle samo korzyści co strat	Członkostwo w UE mnie osobiście przynosi więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	80	11	5	4
Lewica*	74	21	3	2
Konfederacja WiN	49	24	27	0
Prawo i Sprawiedliwość	32	31	29	8
Konfederacja Korony Polskiej*	25	15	45	15

* Uwaga: mała liczebność elektoratu w badanej próbie

Biorąc jednocześnie pod uwagę opinie o skutkach obecności w UE w wymiarze krajowym i osobistym, można powiedzieć, że blisko połowa badanych (47%) dostrzega jej pozytywne efekty zarówno dla Polski, jak i dla siebie, a 12% w obu wymiarach widzi straty. Ogółem ponad dwie piąte (41%) bilans członkostwa ocenia niejednoznacznie.

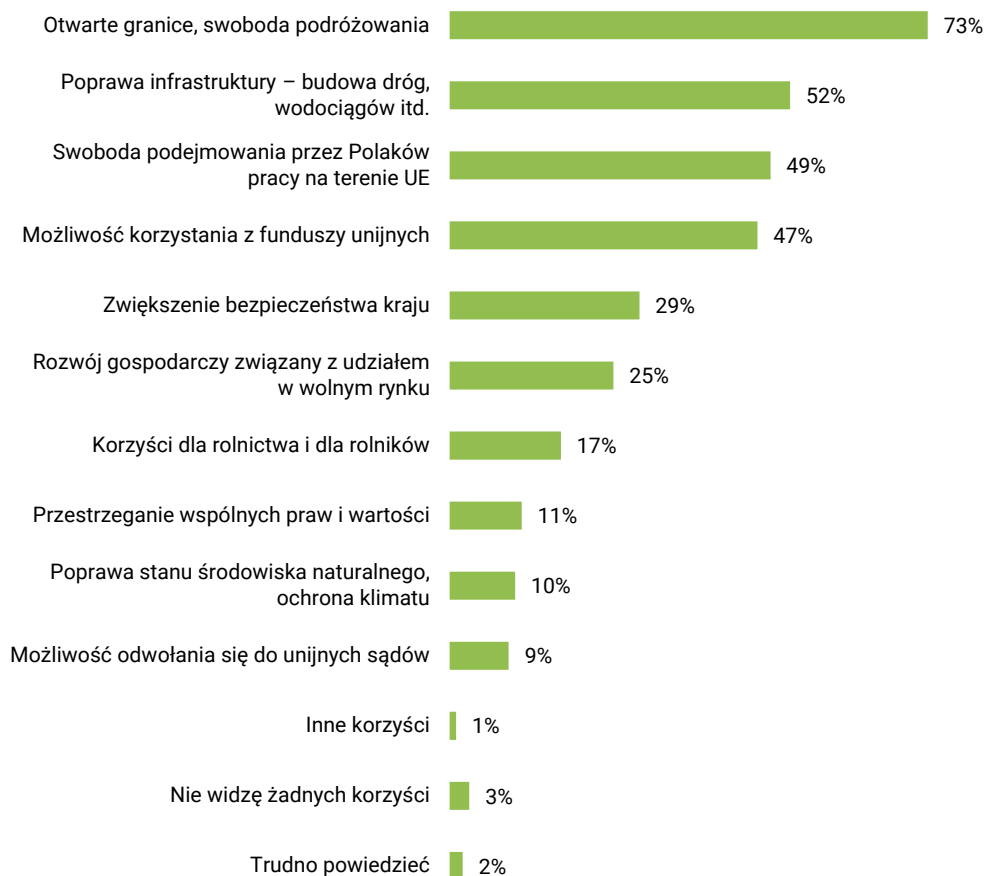
RYS. 4. Postrzeganie skutków członkostwa w wymiarze krajowym i prywatnym

W niemal wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne lub sympatie polityczne i partyjne odsetek osób jednoznacznie pozytywne postrzegających rezultaty przynależności do UE przewyższa odsetek niezadowolonych z bilansu członkostwa w obu wyróżnionych wymiarach. Do wyjątków należą osoby źle oceniające warunki materialne swojego gospodarstwa domowego, ankietowani kilka razy w tygodniu uczestniczący w praktykach religijnych oraz wyborcy Konfederacji Korony Polskiej.

Wśród głównych korzyści wynikających z członkostwa w UE badani najczęściej wymieniają otwarte granice i swobodę podróżowania (73%). Blisko połowa (49%) wskazała na związaną z tym swobodę podejmowania pracy na terenie UE. Ponadto Polacy szczególnie doceniają możliwości korzystania z funduszy unijnych (47%) oraz poprawę infrastruktury w kraju (52%). Spośród pozostałych plusów wynikających z członkostwa w UE stosunkowo często wskazywano na zwiększenie bezpieczeństwa Polski (29%) oraz rozwój gospodarczy (25%), a w dalszej kolejności na korzyści dla rolnictwa i rolników (17%). Mniej osób do głównych korzyści związanych z przynależnością do UE zaliczało poprawę stanu środowiska naturalnego i ochronę klimatu (10%), przestrzeganie wspólnych praw i wartości (11%) i możliwość odwoływania się do unijnych trybunałów (9%). Przynależność do Unii Europejskiej jest zatem w odbiorze społecznym instrumentem służącym rozwojowi kraju i zwiększeniu możliwości poprawy sytuacji ekonomicznej obywateli, w mniejszym stopniu opiera się ona na wspólnie uznawanych i przestrzeganych wartościach. Warto jeszcze zauważyć, że tylko bardzo nieliczni (3%) nie dostrzegają żadnych korzyści z obecności Polski w UE.

RYS. 5. Jakie są, w Pana(i) ocenie, korzyści z członkostwa Polski w Unii Europejskiej? Z podanej listy proszę wskazać 3–4 główne korzyści.

POSTRZEGANIE SUWERENNOŚCI POLSKI W UE

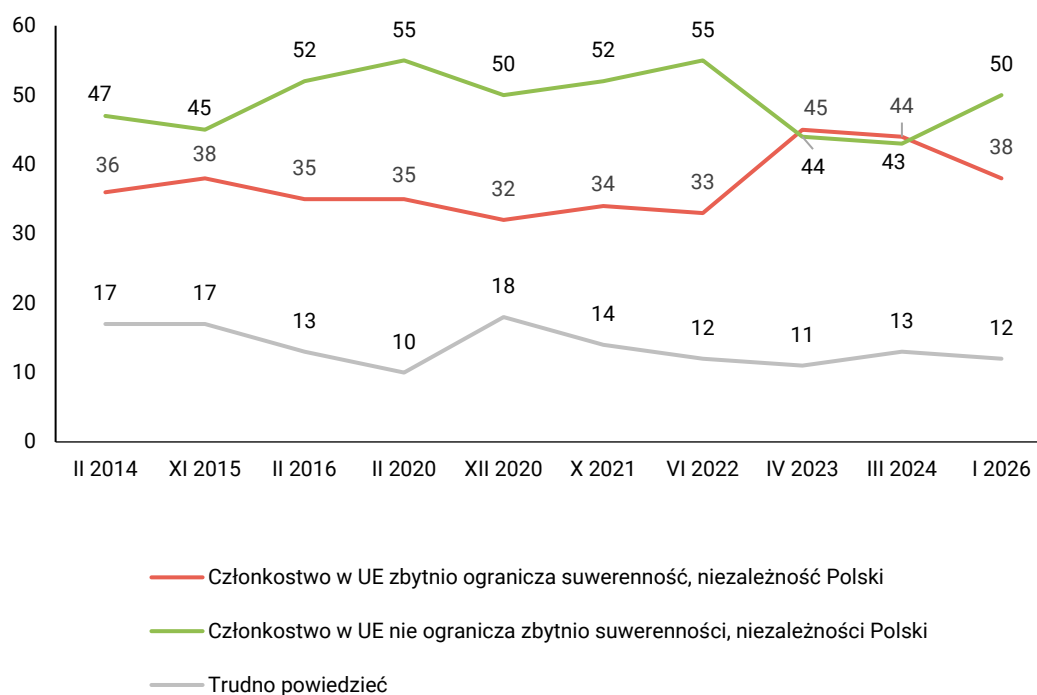
Członkostwo w UE wiąże się z przekazaniem organom unijnym części kompetencji państw narodowych. Integracja oznacza zatem z jednej strony ograniczenie suwerenności państw członkowskich w wielu dziedzinach, z drugiej zaś – możliwość kształtowania wspólnej polityki UE.

W badaniach przeprowadzanych w latach 2014–2022 przeważała opinia, że członkostwo w UE nie ogranicza nadmiernie niezależności Polski. Przekonania tego nie osłabił trwający w okresie rządów PiS spór z organami UE o praworządność w Polsce. Wydaje się nawet, że konflikt ten nie tylko nie przełożył się na wzrost obaw o suwerenność, ale nawet sprzyjał przekonaniu, że niezależność naszego kraju jest wystarczająca. W ocenie części opinii publicznej członkostwo w UE mogło bowiem chronić przed nadużywaniem władzy przez rządzącą wówczas partię. Pewne przewartościowanie opinii na ten temat dokonało się wiosną 2023 roku za sprawą kryzysu zbożowego wywołanego niekontrolowanym

napływem zboża z Ukrainy i protestami rolników. Rząd Mateusza Morawieckiego (podobnie jak rządy czterech innych krajów UE) jednostronnie i wbrew unijnemu prawu zablokował wówczas import zboża oraz innych produktów rolnych z Ukrainy. Dopiero później KE zgodziła się na czasowe ograniczenie importu niektórych towarów z Ukrainy. Niezadowolenie z konieczności uzgadniania decyzji w tej sprawie na poziomie unijnym przełożyło się na znaczący wzrost odsetka przekonanych, że członkostwo w UE zbyt ogranicza suwerenność naszego kraju. Opinia ta miała w badaniach realizowanych w latach 2023 i 2024 praktycznie tyle samo zwolenników, co przeciwników. Obecnie przekonanie, że członkostwo w UE w zbyt dużym stopniu ogranicza suwerenność naszego kraju, osłabło. Wyraża je 38% ankietowanych (o 6 punktów procentowych mniej niż dwa lata temu). Połowa ankietowanych nie ma obecnie tego rodzaju obaw (wzrost o 7 punktów od 2024 roku).

CBOS

RYS. 6. Z którym ze stwierdzeń się Pan(i) zgadza?

Postrzeżenie suwerenności Polski w UE różnicuje status społeczno-ekonomiczny badanych, wielkość miejsca zamieszkania, w mniejszym stopniu także płeć. Przekonanie o nadmiernym ograniczeniu niezależności naszego kraju przeważa wśród ankietowanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (podziela je 47% z nich), osób o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 4000 zł (46%), wśród oceniających swoje warunki materialne jako średnie (49%) i – przede wszystkim – jako złe (61%). W grupach społeczno-zawodowych o zagrożeniu suwerenności najczęściej mówią robotnicy wykwalifikowani (54%) i rolnicy (63%), a wśród niepracujących – renciści (50%). Przekonanie, że członkostwo w UE nie ogranicza zbyt niezależności Polski, jest najczęstsze wśród osób najlepiej wykształconych i sytuowanych: badanych z wyższym wykształceniem (67%) oraz

respondentów mających miesięcznie do dyspozycji *per capita* od 4000 zł wzwyż (60%). W bardziej szczegółowo określonych kategoriach społecznych i zawodowych są to przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści (65%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (61%). Ogólnie rzecz biorąc, przekonanie, że przynależność do UE w zbyt dużym stopniu ogranicza niezależność naszego kraju, przeważa wśród mieszkańców wsi (46%), mieszkańcy miast są natomiast w większości przeciwnego zdania – opinii tej nie podzielają zwłaszcza mieszkający w największych miastach (63%). Poczucie, że suwerenność Polski jest niewystarczająca, częściej mają mężczyźni (43%) niż kobiety (33%), jednak w obu grupach przekonanie to podziela mniejsza część respondentów.

Ocena zakresu suwerenności Polski w Unii Europejskiej zależy przede wszystkim od orientacji politycznej. Blisko dwie trzecie badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne (64%) uważa, że członkostwo w UE powoduje zbyt daleko idące ograniczenie niezależności naszego kraju. Z kolei blisko cztery piąte ankietowanych o orientacji lewicowej (79%), ale także większość lokujących swoje poglądy polityczne w centrum (59%) nie dostrzega nadmiernego uszczuplenia niezależności Polski. Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym częstsze poczucie, że członkostwo zagraża naszej suwerenności – i na odwrót.

Zróżnicowania te znajdują odbicie w opiniach elektoratów. O zbyt dużym ograniczaniu niezależności Polski w UE przekonani są w większości wyborcy ugrupowań prawicowych, w tym szczególnie często sympatycy Konfederacji Korony Polskiej. Stanowiska tego nie podzielają natomiast z reguły sympatycy Koalicji Obywatelskiej oraz Lewicy.

TABELA 5

Potencjalne elektoraty	Z którym ze stwierdzeń się Pan(i) zgadza?		
	Członkostwo w UE zbytnio ogranicza suwerenność, niezależność Polski	Członkostwo w UE nie ogranicza zbytnio suwerenności, niezależności Polski	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Konfederacja Korony Polskiej*	85	9	6
Prawo i Sprawiedliwość	71	22	7
Konfederacja WiN	66	29	5
Koalicja Obywatelska	11	85	4
Lewica*	10	82	8

* Uwaga: mała liczebność elektoratu w badanej próbie

Osoby deklarujące, że przynależność do UE w zbyt dużym stopniu ogranicza suwerenność naszego kraju, poprosiliśmy o sprecyzowanie, w jakich dziedzinach – według nich – niezależność Polski jest niewystarczająca. Ankietowani odpowiadali na pytanie otwarte – nie korzystali z gotowej kafeterii odpowiedzi, ale formułowali je samodzielnie.

Obawy badanych dotyczące zmniejszenia suwerenności Polski ogniskują się w szczególności wokół dwóch kwestii: rolnictwa i polityki rolnej oraz ochrony środowiska i klimatu, a także związanej z tym transformacji energetycznej, która postrzegana jest przede wszystkim przez pryzmat kosztów dla firm i gospodarstw domowych. Wskazywano ponadto na ograniczenia w prowadzeniu przez Polskę własnej polityki gospodarczej, co może skutkować upadkiem firm i całych branż. Krytycznie odnoszono się do podpisania umowy z Mercosurem, które – jak niekiedy zaznaczano – będzie miało niekorzystne skutki przede wszystkim dla polskiego rolnictwa. Wśród innych obszarów, w których niezależność Polski jest nadmiernie ograniczona, wymieniano m.in.: wymiar sprawiedliwości, politykę migracyjną, wartości i standardy kulturowe (np. presja na rozszerzenie praw osób LGBT+, liberalizację aborcji, propagowanie wartości z tym związanych w szkołach), prawa i swobody obywatelskie zagrożone poprzez próby ograniczania wolności słowa.

Obok wskazania konkretnych dziedzin, w którym Polska jako kraj członkowski UE ma nadmiernie ograniczoną niezależność, ogólnie mówiono o konieczności dostosowania polskiego prawa do prawa Unii Europejskiej i podporządkowania się decyzjom organów unijnych, co dotyczy wielu obszarów życia i nie zawsze jest zgodne z polskim interesem (*narzucają wymogi kosztowne i niepotrzebne; narzucanie rozwiązań prawnych ze szkodliwością dla Polski*). Wywołuje to niekiedy poczucie, że *nic nam nie wolno*, a próby realizacji własnej polityki są blokowane i karane (*do wszystkiego się czepiają, nic praktycznie nie możemy zrobić bez Unii; dużo by tu wymieniać kar nakładanych na Polskę*). Ponadto nawiązywano niekiedy do sporu prawnego wokół nadrzędności prawa unijnego wobec polskiej konstytucji oraz konstatowano nierówność państw unijnych (*niesprawiedliwe różnicowanie różnych państw*).

ODPOWIEDZI NA PYTANIE OTWARTE OSÓB DEKLARUJĄCYCH, ŻE CZŁONKOSTWO W UE NADMIERNIE OGRANICZA SUWERENNOŚĆ NASZEGO KRAJU

W jakich dziedzinach członkostwo w Unii Europejskiej zbytnio ogranicza suwerenność, niezależność Polski?

Rolnictwo	28%
Gospodarka, likwidacja niektórych branż, brak możliwości wspierania firm	15%
Ekologia, ochrona klimatu i środowiska, Zielony Ład	15%
Energetyka, transformacja energetyczna; odchodzenie od węgla	11%
Wymiar sprawiedliwości, sądownictwo	9%
Umowa z Mercosurem, także handel – ogólnie	6%
Migracje, konieczność przyjmowania uchodźców	4%
Wartości i standardy kulturowe – aborcja, eutanazja, LGBT, także oświata	4%
Prawa i swobody obywatelskie, wolność słowa – ograniczenia	3%
Praworządność – ogólnie	2%
Wprowadzenie euro, wprowadzanie na siłę euro w Polsce	1%
Bezpieczeństwo, obronność, wojsko	1%
Finanse	1%
Ogólnie – prawo, konieczność dostosowania prawa, narzucanie wymogów i praw	13%
Ogólnie – swobodne rządzenie państwem, ograniczona suwerenność; w wielu dziedzinach	9%
Ogólnie – polityka	4%
Poczucie, że nic nam nie wolno, ciągle coś blokują, kary nakładane na Polskę	3%
Prawo UE a polska konstytucja: prawo unijne ponad polską konstytucją, przepisy unijne niezgodne z polską konstytucją	1%
Przekonanie, że to największe, najsilniejsze państwa unijne decydują, brak równości w UE	1%
Inne odpowiedzi	2%
Trudno powiedzieć	1%

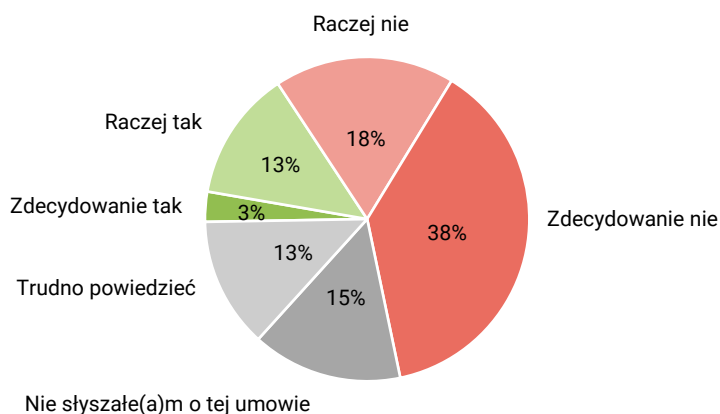
STOSUNEK DO UMOWY UE–MERCOSUR

Podpisanie umowy handlowej między Unią Europejską a blokiem Mercosur spontanicznie wskazywano jako przykład ograniczenia niezależności naszego kraju. Umowa zakłada stopniowe zniesienie cen na większość produktów i w konsekwencji wzrost wymiany handlowej między państwami UE a krajami Mercosuru. Porozumienie wywołało protesty rolników w Europie, a swój sprzeciw wobec jego podpisania wyraziły Polska, Francja, Irlandia, Austria i Węgry. Parlament Europejski skierował umowę do Trybunału Sprawiedliwości UE w celu sprawdzenia jej zgodności z unijnymi traktatami.

Ponad połowa badanych (56%) jest przeciwna umowie handlowej UE z krajami Mercosuru. Poparcie dla tej decyzji wyraża 16% ankietowanych. Warto zwrócić uwagę, że tylko stosunkowo nieduży odsetek deklaruje, że nie słyszał o takim porozumieniu (15%).

CBOS

RYS. 7. Czy popiera Pan(i) podpisanie umowy handlowej między Unią Europejską a krajami Mercosuru, takimi jak Argentyna, Brazylia, Urugwaj i Paragwaj?

Umowa o wolnym handlu między UE a Mercosurem ma więcej przeciwników niż zwolenników we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Stosunek do jej podpisania wyraźnie różnicują poglądy polityczne i – co za tym idzie – sympatie partyjne. Najwięcej przeciwników podpisanego porozumienia jest wśród wyborców ugrupowań prawicowych, szczególnie Konfederacji Grzegorza Brauna.

TABELA 6

Potencjalne elektoraty	Czy popiera Pan(i) podpisanie umowy handlowej między Unią Europejską a krajami Mercosuru, takimi jak Argentyna, Brazylia, Urugwaj i Paragwaj?			
	Tak	Nie	Nie słyszałem(a)m o tej umowie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	30	45	12	13
Lewica*	24	40	14	22
Konfederacja WiN	11	78	8	3
Prawo i Sprawiedliwość	9	74	13	4
Konfederacja Korony Polskiej*	7	88	0	5

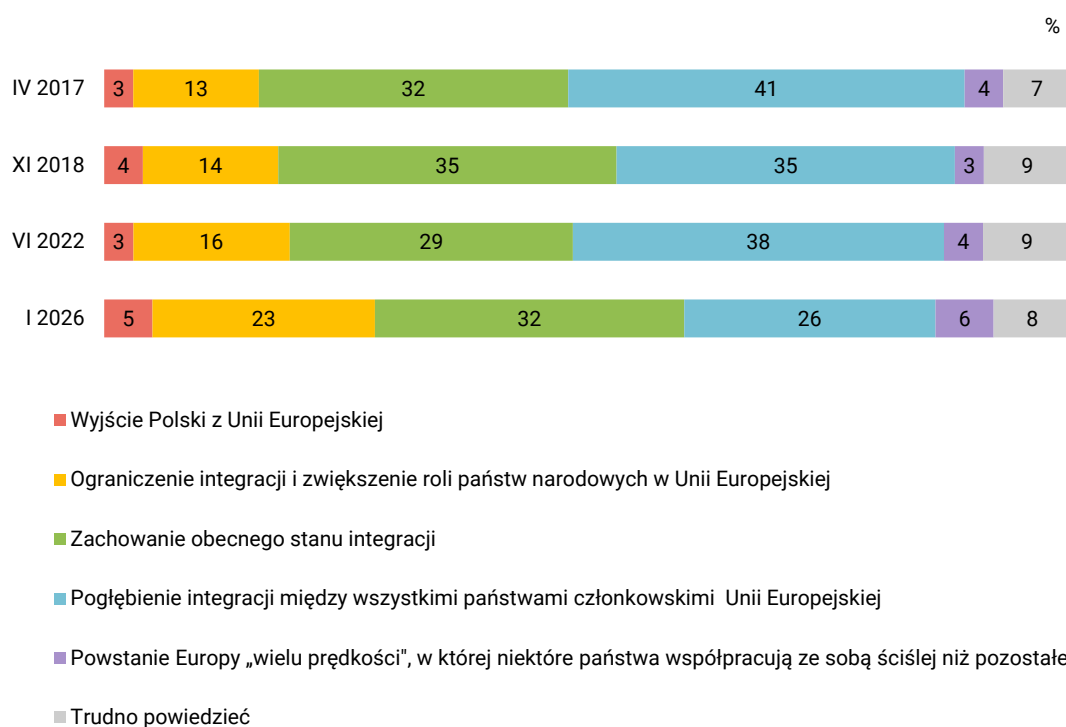
* Uwaga: mała liczebność elektoratu w badanej próbie

OCZEKIWANIA DOTYCZĄCE KIERUNKU ZMIAN W UE

Badania CBOS pokazują, że – choć poparcie dla członkostwa Polski w UE od lat pozostaje wysokie – w ostatnim czasie przybyło jego przeciwników. Korespondują z tym zmiany oczekiwań dotyczących przyszłości Unii, które świadczą o polaryzacji postaw wobec rozwoju integracji europejskiej. W badaniach realizowanych w latach 2017–2022 odsetek zwolenników pogłębiania integracji wahał się od 35% do 41%, znacznie przewyższając odsetek opowiadających się za jej ograniczeniem i zwiększeniem roli państw narodowych lub nawet za wyjściem z Unii (łącznie od 16% do 19% w zależności od badania). Obecnie odsetek zwolenników pogłębiania integracji jest minimalnie niższy (26%) niż odsetek postulujących zwiększenie roli państw narodowych lub wyjście Polski z UE (łącznie 28%). Mimo wzrostu sceptycyzmu wobec rozwoju integracji obywatelskiej poparcie dla polexitu utrzymuje się na niskim poziomie (5%). Największą grupę (32%) stanowią osoby opowiadające się za zachowaniem obecnego stanu integracji. Nadal tylko niewielki odsetek (6%) za najlepsze rozwiązanie uważa powstanie Europy „wielu prędkości”, w której niektóre państwa współpracują ze sobą ściślej niż pozostałe.

CBOS

RYS. 8. Która z tych możliwych wizji przyszłości Polski i Unii Europejskiej Panu(i) osobiście najbardziej odpowiada?

Na podstawie analiz zróżnicowań społeczno-demograficznych można wyróżnić z jednej strony grupy szczególnie mocno sprzyjające rozwojowi integracji europejskiej, z drugiej zaś częściej niż inne opowiadające się za jej ograniczeniem i zwiększeniem roli państw narodowych lub nawet za wyjściem z Unii Europejskiej. Dalsze pogłębianie integracji między wszystkimi krajami unijnymi częściej niż przeciętnie popierają osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (42% badanych o miesięcznych dochodach *per capita* od 6000 zł wzwyż, 34% ankietowanych z wykształceniem wyższym), mieszkańcy największych miast (38%), ale także mieszkający w najmniejszych miastach liczących poniżej 20 000 ludności (38%), a ponadto ludzie młodzi, szczególnie osoby poniżej 25 roku życia (37%).

Sceptycznemu nastawieniu do integracji sprzyja zła sytuacja ekonomiczna. Za zwiększeniem roli państw narodowych lub za wyjściem z UE najczęściej opowiadają się osoby źle oceniające warunki materialne swojego gospodarstwa domowego (odpowiednio: 31% i 17% z nich). Ponadto poexit ma względnie dużo zwolenników wśród badanych o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 2000 zł (13%). Wśród największych eurosceptyków są rolnicy: 11% z nich zadeklarowało poparcie dla wyjścia Polski z UE, zaś 32% dla ograniczenia integracji.

Preferencje dotyczące przyszłości Polski i Unii Europejskiej różnicuje jednak przede wszystkim orientacja polityczna i szerzej – światopoglądowa. O ile wśród osób identyfikujących się z lewicą blisko połowę (46%) stanowią zwolennicy pogłębienia integracji, o tyle sympatycy prawicy najczęściej opowiadają się za zwiększeniem w UE roli państw narodowych (43%), dodatkowo proporcjonalnie spory jest wśród nich odsetek zwolenników poexitu (10%). Ponadto im mniejsze zaangażowanie w praktyki religijne, tym częstsze poparcie dla pogłębiania integracji. Zdecydowanie najbardziej sceptyczne wobec integracji są natomiast osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu – 22% z nich zadeklarowało poparcie dla poexitu, zaś 44% – dla zwiększeniem roli państw narodowych.

Oczekiwania dotyczące przyszłości Polski i Unii Europejskiej bardzo wyraźnie dzielą elektoraty. Większość zdeklarowanych wyborców partii prawicowych opowiada się za ograniczeniem integracji i zwiększeniem kompetencji państw narodowych, a zauważalny odsetek spośród nich nawet za wyjściem Polski z UE, przy czym najbardziej eurosceptyczny jest elektorat Konfederacji Korony Polskiej. Sympatycy Koalicji Obywatelskiej oraz Lewicy chcieliby zachowania obecnego stanu integracji lub jej pogłębienia. Warto jednak zaznaczyć, że w obu uwzględnionych w analizach elektoratach partii koalicyjnych poparcie dla rozwoju integracji europejskiej jest wyraźnie niższe niż było w 2022 roku, kiedy to zdecydowana większość wyborców obu ugrupowań wyrażała aprobatę dla zacieśniania integracji³.

³ Zob. komunikat CBOS „Opinie o integracji i działaniach UE”, lipiec 2022 (oprac. B. Roguska).

TABELA 7

Potencjalne elektoraty	Która z tych możliwych wizji przyszłości Polski i Unii Europejskiej Panu(i) osobście najbardziej odpowiada?					
	Wyjście Polski z UE	Ograniczenie integracji i zwiększenie roli państw narodowych w UE	Zachowanie obecnego stanu integracji	Pogłębienie integracji między wszystkimi państwami członkowskimi UE	Powstanie Europy „wielu prędkości”, w której niektóre państwa współpracują ze sobą ściślej niż pozostałe	Trudno powiedzieć
	w procentach					
Konfederacja Korony Polskiej*	14	63	3	11	6	3
Prawo i Sprawiedliwość	13	39	26	11	4	7
Konfederacja WiN	7	54	29	5	4	1
Lewica*	0	8	45	39	5	3
Koalicja Obywatelska	1	7	39	44	7	2

* Uwaga: mała liczebność elektoratu w badanej próbie

Preferencje dotyczące przyszłości Unii Europejskiej wiążą się z oceną bilansu skutków członkostwa zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, jak i osobistym. Rezultaty obecności w UE dobrze ocenia większość osób opowiadających się za pogłębieniem integracji przez wszystkie państwa lub tylko te, które tego chcą, oraz większość zwolenników zachowania *status quo*. Ankietowani, którzy chcieliby zwiększenia roli państw narodowych, są podzieleni w opiniach o skutkach członkostwa, natomiast zwolennicy polexitu bilans obecności w UE podsumowują negatywnie. Niemniej jednak nawet osoby opowiadające się za wyjściem Polski z UE dostrzegają korzyści wynikające z członkostwa (wśród nich przede wszystkim swobodę podróżowania i możliwość podejmowania pracy w krajach członkowskich), a tylko niespełna co piąty zwolennik polexitu (19%) neguje wszelkie jego pozytywne efekty.

Oczekiwania dotyczące przyszłości Unii Europejskiej najmocniej wiążą się jednak z postrzeganiem suwerenności Polski. Poczucie, że przynależność do UE nadmiernie ogranicza niezależność naszego kraju, ma ogromna większość zwolenników polexitu i tych, którzy chcieliby zwiększenia roli państw narodowych w UE.

TABELA 8

Która z tych możliwych wizji przyszłości Polski i Unii Europejskiej Panu(i) osobiście najbardziej odpowiada?	Z którym ze stwierdzeń się Pan(i) zgadza?		
	Członkostwo w UE zbytnio ogranicza suwerenność, niezależność Polski	Członkostwo w UE nie ogranicza zbytnio suwerenności, niezależności Polski	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wyjście Polski z UE	92	6	2
Ograniczenie integracji i zwiększenie roli państw narodowych w UE	83	11	7
Zachowanie obecnego stanu integracji	19	66	15
Pogłębienie integracji między wszystkimi państwami członkowskimi UE	14	81	5
Powstanie Europy „wielu prędkości”, w której niektóre państwa współpracują ze sobą ściślej niż pozostałe	29	69	2
Trudno powiedzieć	33	19	48

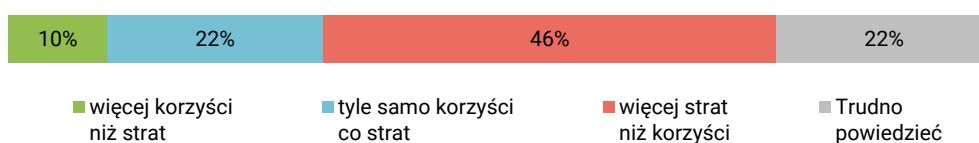
CZY POLEXIT SIĘ OPŁACA?

Odsetek zwolenników wyjścia Polski z UE w naszym społeczeństwie jest wprawdzie niewielki, ale w debacie publicznej, zwłaszcza w mediach społecznościowych⁴, powraca niekiedy kwestia ewentualnego polexitu. W związku z tym zapytaliśmy respondentów o ich przewidywania dotyczące skutków realizacji takiego scenariusza. Jako punkt odniesienia posłużyła nam społeczna ocena skutków brexitu.

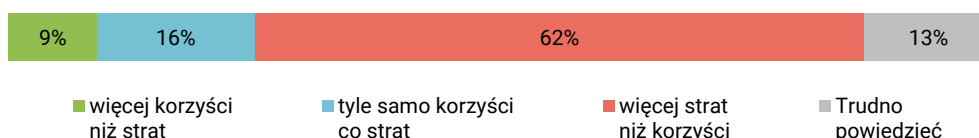
Przykład Wielkiej Brytanii raczej zniechęca, niż zachęca do wejścia przez Polskę na podobną ścieżkę. W opinii społecznej Wielka Brytania raczej straciła (46%), niż zyskała (10%) na opuszczeniu Unii Europejskiej. Pozostałe osoby uznały, że posunięcie to przyniosło Wielkiej Brytanii tyle samo zysków co strat (22%), lub – równie często – nie umiały ocenić jego skutków (22%). Następstwa hipotetycznego opuszczenia Unii przez Polskę oceniono jeszcze gorzej: prawie dwie trzecie (62%) spodziewa się, że skutki takiej decyzji byłyby raczej negatywne, a tylko niespełna co dziesiąty (9%) widzi głównie korzyści z tym związane. O równowadze zysków i strat mówi 16% badanych.

⁴ <https://www.imm.com.pl/baza-wiedzy/aktualnosci/polexit-znowu-silnie-widoczny-w-debacie-publicznej/>

RYS. 9. Czy, w Pana(i) ocenie, wyjście Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej przyniosło jej:

Czy wyjście Polski z Unii Europejskiej przyniosłoby naszemu krajowi:

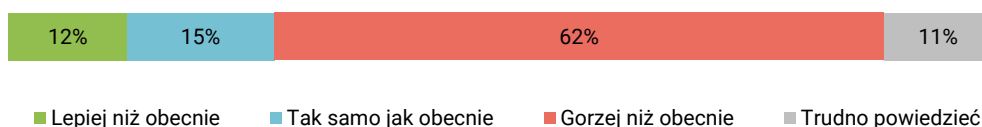
Warto zwrócić uwagę na interesującą asymetrię w myśleniu badanych o członkostwie Polski w UE. O ile osoby dobrze oceniające bilans członkostwa naszego kraju w UE w zdecydowanej większości konsekwentnie twierdzą, że wyjście z Unii byłoby niekorzystne dla Polski, o tyle inaczej wygląda to w przypadku tych, którzy krytycznie oceniają dotychczasowe rezultaty obecności w UE. Niezadowoleni ze skutków członkostwa są podzieleni w przewidywaniach dotyczących konsekwencji hipotetycznego polexitu – niemal równie często sądzą, że Polska zyskałaby na tym posunięciu, co spodziewają się negatywnych skutków takiej decyzji. Krytyczna ocena członkostwa w UE nie pociąga zatem za sobą automatycznie przeświadczenia o pozytywnych efektach opuszczenia UE i tym samym poparcia dla polexitu.

TABELA 9

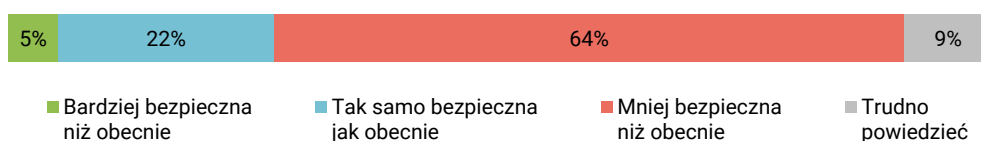
Ocena dotychczasowych skutków członkostwa UE dla Polski	Czy wyjście Polski z Unii Europejskiej przyniosłoby naszemu krajowi:			
	więcej korzyści niż strat	tyle samo korzyści co strat	więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Członkostwo w UE przynosi Polsce więcej korzyści niż strat	3	9	80	8
Członkostwo w UE przynosi Polsce tyle samo korzyści co strat	2	34	43	21
Członkostwo w UE przynosi Polsce więcej strat niż korzyści	33	25	31	11
Trudno powiedzieć	3	6	29	63

Odpowiedzi na bardziej szczegółowe pytania dotyczące rezultatów hipotetycznego polexitu pokazują, że w ocenie społecznej poza Unią Europejską Polska byłaby mniej bezpieczna, niż jest obecnie (zdaniem 64% badanych), gorzej by się rozwijała (62%), a jej pozycja w Europie i świecie byłaby słabsza (58%). Tylko nieliczni sądzą, że bezpieczeństwo i pozycja międzynarodowa Polski poza UE byłaby lepsza, niż jest dziś (odpowiednio: 5% i 7%). Nieco większy odsetek ankietowanych (12%) skłonny jest sądzić, że nie będąc członkiem UE, nasz kraj rozwijałby się lepiej niż teraz.

RYS. 10. Czy poza Unią Europejską Polska rozwijałaby się lepiej, gorzej czy też tak samo jak obecnie?

Czy poza Unią Europejską Polska byłaby bardziej, mniej czy też tak samo bezpieczna jak obecnie?

Czy poza Unią Europejską pozycja Polski w Europie i świecie byłaby lepsza, gorsza czy też taka sama jak obecnie?

Ogólne opinie o skutkach hipotetycznego polexitu są ściśle związane z oceną jego następstw w trzech opisanych obszarach. Warto jednak zauważyć, że o ile osoby spodziewające się pozytywnych efektów wyjścia Polski z Unii są w zdecydowanej większości przekonane o tym, że pozostawanie w UE może hamować rozwój Polski, o tyle w opiniach dotyczących sytuacji międzynarodowej naszego kraju i – przede wszystkim – bezpieczeństwa są wyraźnie mniej kategoryczne. Większość z nich liczy zatem, że pozostawanie poza Unią nie zaszkodzi bezpieczeństwu naszego kraju, a tylko co trzeci spodziewa się poprawy w tej dziedzinie. Skutki ewentualnego polexitu dla bezpieczeństwa niepokoją też dużą część tych, którzy sądzą, że wyjście z UE przyniosłoby Polsce tyle samo korzyści co strat.

TABELA 10

Czy wyjście Polski z Unii Europejskiej przyniosłoby naszemu krajowi:	Czy poza Unią Europejską Polska rozwijałaby się lepiej, gorzej czy też tak samo jak obecnie?			
	Lepiej niż obecnie	Tak samo jak obecnie	Gorzej niż obecnie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– więcej korzyści niż strat	75	15	9	1
– tyle samo korzyści co strat	19	52	21	8
– więcej strat niż korzyści	2	6	88	4
Trudno powiedzieć	6	13	26	55

TABELA 11

Czy wyjście Polski z Unii Europejskiej przyniosłoby naszemu krajowi:	Czy poza Unią Europejską Polska byłaby bardziej, mniej czy też tak samo bezpieczna jak obecnie?			
	Bardziej bezpieczna niż obecnie	Tak samo bezpieczna jak obecnie	Mniej bezpieczna niż obecnie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– więcej korzyści niż strat	34	49	9	8
– tyle samo korzyści co strat	6	50	39	5
– więcej strat niż korzyści	1	12	84	3
Trudno powiedzieć	3	17	34	46

TABELA 12

Czy wyjście Polski z Unii Europejskiej przyniosłoby naszemu krajowi:	Czy poza Unią Europejską pozycja Polski w Europie i świecie byłaby lepsza, gorsza czy też taka sama jak obecnie?			
	Lepsza niż obecnie	Taka sama jak obecnie	Gorsza niż obecnie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– więcej korzyści niż strat	48	33	9	9
– tyle samo korzyści co strat	9	57	28	6
– więcej strat niż korzyści	1	14	81	4
Trudno powiedzieć	3	19	22	56

Aprobata dla członkostwa naszego kraju w UE utrzymuje się na wysokim poziomie – przynależność do Unii popiera ponad cztery piąte dorosłych Polaków. Większość społeczeństwa dobrze ocenia skutki członkostwa zarówno dla kraju, jak i dla siebie. Badani doceniają przede wszystkim otwarte granice, możliwość podejmowania pracy na terenie UE, korzystania z funduszy unijnych i związany z tym rozwój kraju. Tylko co dwudziesty dorosły wprost deklaruje poparcie dla wyjścia Polski z UE.

Mimo wciąż bardzo wysokiej akceptacji dla obecności w Unii w ostatnich latach obserwujemy wzrost eurosceptycyzmu wyrażający się m.in. w sprzeciwie wobec pogłębiania integracji europejskiej. Od 2022 roku przybyło osób, które chciałyby ograniczenia integracji i zwiększenia roli państw narodowych w UE. Postulaty ograniczenia integracji wiążą się z przekonaniem, że członkostwo w UE nadmiernie ogranicza suwerenność Polski. Symbolem tych ograniczeń stał się w świadomości społecznej Zielony Ład, a ostatnio umowa handlowa z Mercosurem. Krytyka funkcjonowania Unii Europejskiej jak na razie w ograniczonym stopniu przekłada się na poparcie dla wyjścia z Unii. Hipotetyczny poexit budzi obawy, a istotnym argumentem za obecnością w UE jest bezpieczeństwo kraju. Poczucie braku możliwości kształtowania unijnej polityki, tak aby była ona zgodna z polskimi interesami, może jednak w przyszłości przełożyć się na spadek poparcia społecznego dla obecności w UE.

Stosunek do integracji europejskiej ma obecnie kluczowe znaczenie dla podziałów politycznych w Polsce. Wybory prezydenckie i dobry wynik Grzegorza Brauna sprawiły, że przeciwnicy rozwoju integracji europejskiej zyskali większą możliwość reprezentacji i artykułowania swoich poglądów.